

можливості дитини, її перспективи, сформувати високий рівень реабілітаційної культури у ставленні до власної дитини, навчити батьків приймам ігрової та навчальної діяльності з дітьми, підвищити рівень психічного здоров'я самих батьків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Діти з особливими потребами: поради батькам / За ред.: В.І. Бондаря, В.В. Засенка. К.: Науковий світ, 2004. 232 с.
2. Довідник учителя-логопеда / авт.-упоряд. Лупінович С.М. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 112 с.
3. Кисличенко В.А. Логопедичне консультування як складова логопедичного супроводу сім'ї. *Збірник наукових праць*. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001. №18. С.82-85
4. Кисличенко В.А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. Автореферат дис. на здобуття наук. ст. канд. пед. наук. К. 2011. 20 с.

УДК: 376.056

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

Лещій Наталія, доктор педагогічних наук, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Павленко Ольга, магістрантка, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

У статті розкрито особливості формування мотиваційної готовності дошкільників з порушеннями психофізичного розвитку в умовах воєнного стану.

Ключові слова: мотиваційна готовність, діти дошкільного віку, порушення психофізичного розвитку.

The article reveals the peculiarities of the formation of motivational readiness of preschoolers with disorders of psychophysical development in the conditions of martial law.

Key words: motivational readiness, children of preschool age, disorders of psychophysical development.

Постановка проблеми та аналіз останніх джерел і публікацій. Проблема мотиваційної готовності дитини до навчання в школі посідала центральне місце в роботах багатьох науковців, зокрема М.Безруких, Л. Божович, Т. Дуткевич, Д. Ельконіна, О. Запорожця, Г.Костюка,

О. Кравцової, Н. Непомнящої, Н. Ніжегороднеца, Р. Павелків, Н. Пахомової, М. Поддякова, В. Сухомлинського, О. Цигипало, В. Шадрікова, М. Шеремет та інших. У зарубіжних дослідженнях до проблеми мотиваційної готовності дитини до школи зверталися у своїх роботах Л. Венгер, Г. Гетпер, Я. Йирасек, А. Керн, Й. Швайцар, С. Штребел.

Питання мотиваційної готовності до навчання старших дошкільників з інтелектуальними порушеннями є частиною більш загальної проблеми – проблеми психологічної готовності до шкільного навчання. Психологічна готовність включає в декілька параметрів психічного розвитку і є багатоаспектним поняттям: охоплює фізіологічну, психологічну (особистісну, соціальну, інтелектуальну) та педагогічну зрілість дитини. Одним з основних компонентів психологічної готовності до школи є мотиваційна готовність. Мотиваційна готовність до навчання у старшій школі передбачає розвинену потребу дитини в знаннях, уміннях, а також прагнення до їх удосконалення. Вона є передумовою успішної адаптації дитини до школи, прийняття нею «позиції школяра». У разі несформованості мотивів до навчання, дитині складно звикнути до нових умов, колективу і вчителя, сприймати навчальний матеріал, що може призвести до стану дезадаптації. Відтак, формування саме мотиваційної готовності є важливою умовою для подальшого успішного навчання та швидкої адаптації дитини до умов школи. **Метою нашого дослідження** є визначення передумов формування мотиваційної готовності у дошкільників з порушеннями психофізичного розвитку в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Вчені О. Запорожець, Д. Ельконін, Л. Виготський, І. Дубровіна, виділяють інтелектуальну й особистісну готовність дитини до навчання в школі. Останнє вимагає наявності свідомого рівня розвитку соціальних мотивів поведінки й морально-вольових якостей особистості.

За даними Л. Венгера, В. Холмовской, Л. Коломінського, Е. Кравцової, О. Дьяченко та інших в структурі психологічної готовності прийнято виділяти наступні компоненти: мотиваційний, розумовий, вольовий, емоційний. Однак психологічна готовність не зводиться до простої сукупності її компонентів, а складає єдине ціле. У разі неготовності до навчання в школі кожен з цих компонентів може потребувати свого формування.

Готовність до навчання дитини дошкільного віку на думку ряду вчених (Б. Ананьєв, Дж. Аткинсон, Л. Божович та ін) перш за все, визначає її мотиваційна готовність, яка включає в себе достатньо розвинену потребу в знаннях, вміннях і бажання дитини їх вдосконалювати. Саме відсутність мотиваційної готовності тягне за собою величезну кількість труднощів, які будуть суперечити успішності систематичного навчання дитини в школі.

Під мотиваційною готовністю розуміють бажання вчитися, ставлення до школи і навчання як до серйозної діяльності [2; 3]. Дитина приходить у школу з певною мотивацією. Розвиток мотивації шкільного навчання передбачає формування уявлень дошкільника про те, яким буде навчання в школі, знань про те, яким буде його завтрашній день і підготовку дитини до нього як до радісної події.

Нове ставлення дитини до навколишнього середовища, що виникає при надходженні в школу, Л. Божович назвала «внутрішньою позицією школяра», вважаючи цей новотвір критерієм готовності до навчання в школі [1, с. 51]. Це психологічне новоутворення виникає в кінці дошкільного віку і є сплавом двох проблем – пізнавальної і потреби в спілкуванні з дорослими на новому рівні. Саме їх поєднання дозволить дитині свідомо сформувати свої наміри і цілі.

В структурі мотиваційної готовності вирізняють пізнавальні й соціальні мотиви. Зміст і процес навчання пов'язують пізнавальні мотиви, а соціальні це взаємини дитини з іншими людьми. Прагнення зайняти позицію школяра, знайти друзів, завоювати авторитет займають значне місце для школяра. Формування уявлень дошкільника про школу передбачає розвиток мотивації шкільного навчання.

Новий статус дітей у світі дорослих це причина позитивно налаштованого навчання. Наприкінці дошкільного віку, пізнавальна активність досягає високого рівня розвитку. Типові для дошкільника види діяльності не достатні для задоволення дитячого пізнавального інтересу. Дитині потрібно опанувати нові вміння, розібратися у складному, пізнати невідоме, тому нею керує потреба спеціально навчатися. Діти, в яких не розвинена пізнавальна спрямованість, зазнають найбільших труднощів у початковій школі. В них не сформована звичка думати, вони не шукають нове і не розв'язують задачі і це зовсім не ті діти, яким бракує знань [3].

Розвиток мотиваційної, вольової, інтелектуальної та мовленнєвої сфери у дошкільників з інтелектуальними порушеннями відбувається складно та зовсім по іншому. Здатність таких дітей до прийняття своєї «нової» соціальної позиції в суспільстві відбувається в залежності від різних ступенів їх порушення.

Діти з інтелектуальними порушеннями в закладах освіти мають порушення пізнавальної діяльності, в них обмежене сприйняття, пам'яті, уваги, мислення, відтворення вивченого. Вони мають обмеження у комунікаціях та соціальних навичках. Ці всі обмеження впливають на уповільнений темп розвитку навчання, але така дитина здатна до навчання у власному уповільненому темпу. Інтелектуальні порушення це явище незворотне, але воно піддається корекційній освіті. У роботі з старшими дошкільниками задля підготовки до школи застосовуються такі дії: наслідування, зразок і вибір за зразком, жестова інструкції, спільні дії дорослого і дитини. Поєднання наочних і практичних методів повинно бути з словесною інструкцією, тому що слабкість старших дошкільників з інтелектуальними порушеннями це аналіз дій.

Висновки. Таким чином, мотиваційна готовність до навчання є основою організації та успішності корекційно-педагогічного процесу з дітьми із порушеннями психофізичного розвитку та потребує своєрідної уваги з боку фахівців та батьків особливо в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемова Е. Э., Васина А. К. Логопедическая работа с детьми с нарушением интеллекта. *Школьный логопед*. 2010. № 4. С. 51–57.

2. Бандура Н. Корекційно-розвивальна програма спілкування для старших підлітків з інтелектуальною недостатністю. *Дефектолог*. 2013. № 8. С. 10–18.

3. Качарян Т. Особливості організації корекційної роботи з дітьми з інтелектуальною недостатністю на уроках у спеціальній школі. Дитина з особливими потребами. Інклюзивна освіта. Дефектологія. Корекційна робота. 2017. № 7. С. 2–6.

УДК: 376.057

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ В УЧНІВ ІЗ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЗАКЛАДУ

Лещій Наталія, доктор педагогічних наук, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Юдіна Олена, магістрантка, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

У статті розкрито особливості формування навчально-пізнавальної активності в учнів із інтелектуальними порушеннями. Проаналізовано основні напрями корекційної роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями в умовах навчально-реабілітаційного закладу.

Ключові слова: інтелектуальні порушення, навчально-пізнавальні здібності, пізнавальна активність, корекційна діяльність.

The article reveals the peculiarities of the formation of educational and cognitive activity in students with intellectual disabilities. The main directions of correctional work with children with intellectual disabilities in the conditions of an educational and rehabilitation institution are analyzed.

Key words: intellectual disorders, learning and cognitive abilities, cognitive activity, corrective activity.

Постановка проблеми. У сучасній системі освіти України набуває все більшого значення питання інтеграції дітей з інтелектуальними порушеннями у заклади загальної освіти. Розв'язання завдання успішної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у соціальну реальність нашої країни є головним завданням освітньої системи. У центрі цієї проблематики процес організації успішної соціалізації і адаптації дитина з інтелектуальними порушеннями в загальноосвітній простір в умовах воєнного стану. Науково обґрунтовано, що корекція пізнавальної діяльності такої дитини, психолого-педагогічний супровід її розвитку забезпечує підґрунтя створення передумов успішної навчальної діяльності, її соціалізації та виводить на перший план потребу у створенні нового ставлення й підтримки такої дитини на етапі навчання та виховання